

Οι σχέσεις Ισραήλ και Τουρκίας μετά την ανακωχή

Η πρόσφατη έκδοση εντάλματος συλλήψεως από τη Γενική Εισαγγελία της Κωνσταντινούπολης εναντίον του πρωθυπουργού του Ισραήλ Μπενιαμίν Νετανιάχου και άλλων 36 ισραηλινών αξιωματούχων, μεταξύ των οποίων δύο υπουργοί και οι αρχηγοί των ενόπλων δυνάμεων, αποτελεί ένα ακόμη επεισόδιο της επιδεινώσεως των διμερών σχέσεων μεταξύ Ισραήλ και Τουρκίας. Δεδομένου ότι η ίδια Εισαγγελία είναι και αυτή που κινεί τις δικαστικές διαδικασίες εναντίον του Εκρέμ Ιμάμογλου, των άλλων στελεχών της αντιπολιτεύσεως και αντιφρονούντων δημοσιογράφων, είναι ασφαλές να θεωρήσει κανείς ότι οι πρωτοβουλίες αυτές τυχάνουν της εγκρίσεως της τουρκικής κυβερνήσεως.

ΓΝΩΜΗ

ΤΟΥ
**ΙΩΑΝΝΗ Ν.
ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗ**

Οι κινήσεις αυτές αποσκοπούν να ανταποκριθούν στο περί δικαίου αίσθημα της τουρκικής κοινής γνώμης, αλλά και να διασκεδάσουν τις μάλλον αρνητικές εντυπώσεις για την επιδραστικότητα της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής κατά τη διάρκεια του πολέμου στη Γάζα. Παρά την αυξανόμενη οξύτητα στην καταδίκη των ισραηλινών επιχειρήσεων και τη διατύπωση κατηγοριών περί γενοκτονίας, η Τουρκία απέτυχε να λειτουργήσει αποτρεπτικώς και να προστατεύσει τους αμάχους τόσο στη Γάζα όσο και στα υπόλοιπα θέατρα των ισραηλινών επι-

χειρήσεων. Η αποτυχία αυτή ήλθε σε πλήρη αντίθεση με τις δηλώσεις τούρκων αξιωματούχων περί «ισχυράς και αυτονόμου Τουρκίας» και υπονόμωσε την αξιοπιστία τους. Η εδραιωμένη πεποίθηση ότι το Ισραήλ αποτελεί την κυρία απειλή για την εθνική ασφάλεια της Τουρκίας ενισχύθηκε τόσο από τις επιθέσεις των ισραηλινών ενόπλων δυνάμεων ανά τη Μέση Ανατολή όσο και από την εκπεφρασμένη αποφασιστικότητα της ισραηλινής κυβερνήσεως να αγνοεί κατά το δοκούν το διεθνές δίκαιο. Η προβολή τέτοιου είδους περιφερειακής ισχύος ιδίως σε κράτη όμορα, όπως η Συρία και το Ιράκ, εθεωρείτο μονοπάσιο της Τουρκίας, οπότε οι πρόσφατες ισραηλινές επιχειρήσεις και κατοχή συριακού εδάφους προκάλεσαν αναστάτωση. Πρόσθετο στοιχείο ανσυχίας υπήρξε και η καλλιέργεια σχέσεων στρατηγικής συνεργασίας μεταξύ του Ισραήλ και των κουρδικών οργανώσεων και θεσμών στη Συρία και το Ιράκ.

Πέραν όμως του επιπέδου των δημόσιων δηλώσεων και αισθημάτων ασφαλείας, άλλες πτυχές των διμερών σχέσεων Ισραήλ και Τουρκίας παρουσιάζουν αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα. Ακόμη και μετά την επιβολή διάφορων κυρώσεων και απαγορεύσεων στις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ τουρκικών και ισραηλινών επιχειρήσεων, είναι κοινό μυστικό ότι αυτές παρακάμπτονται με όχι ιδιαίτερα δύσκολο τρόπο μέσω τριγωνικών συναλλαγών με επιχειρήσεις αζερικών και ελληνικών συμφερόντων.

Τούτων δεδομένων είναι λογικό ότι η ελληνική κυβέρνηση απέφυγε να συμπεριλάβει το Ισραήλ στην πρόσφατη «Πρωτοβουλία 5x5 για την Ανατολική Μεσόγειο». Η αντίληψη ότι οι σχέσεις μεταξύ Ισραήλ και Τουρκίας δεν προβλέπεται να βελτιωθούν στο ορατό μέλλον, τουλάχιστον όσο παραμένουν στην ηγεσία των δύο κρατών οι κ.κ. Ερντογάν και Νετανιάχου, παραμένει κρατούσα, χωρίς αυτό όμως να σημαίνει ότι είναι ιδιαίτερος πιθανή περαιτέρω επιδείνωση των σχέσεων. Αμφότερα τα μέρη γνωρίζουν τους σοβαρούς κινδύνους μιας τέτοιας εξελίξεως, και προφανώς η αμερικανική κυβέρνηση θα λειτουργούσε αποτρεπτικά προς ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Οι δύο ηγέτες θα συνεχίσουν να εκμεταλλεύονται την εικόνα αλλήλων για να αποκομίζουν σημαντικά εσωτερικά πολιτικά οφέλη.

Ο Ιωάννης Ν. Γρηγοριάδης είναι αναπληρωτής καθηγητής του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Μπιλκεντ και επικεφαλής του Προγράμματος Τουρκίας του **ΕΛΙΑΜΕΠ**